

Ослањање само на неформалне активистичке мреже скоро нигде у свету није довело до настанка снажних и одрживих политичких платформи. Побуна која није организационо структурирана нема потенцијал да преузме власт, после евентуалног Вучићевог пада, да оријентише и контролише државни апарат и наметне му прогресиван економско-политички програм. Без сарадње опозиционих странка и студентско-грађанског протеста Вучићев режим не може бити оборен, каже за портал Нови магазин политиколог Мирослав Самарџић, добитник награде “Ђорђе Суботић” за 2026.

Савез антифашиста Војводине (САВ) донео је уочи 7. Јула, Дана устанка народа и народности Србије и Дана Савеза антифашиста Војводине, одлуку да награду „Ђорђе Суботић” за 2026. годину додели политикологу Мирославу Самарџићу. Он је, навели су,

дугогодишњи борац за људска права, права света рада, грађански активиста и антифашиста из Зрењанина. Аутор је стотине анализа, есеја и чланака о друштвеним и политичким темама. На тему антифашизма приметио је, у разговору за Нови магазин, да је са колапсом политичке левнице крајем XX века нестао и леви антифашизам. Рестаурацијом капитализма отворила се перспектива новом фашизму, сматра саговорник.

- Марксисти су тврдили да је криза капитализма довела до пропасти европског поретка држава у Првом светском рату, настанка фашизма у Италији и националсоцијализма у Немачкој. Чувена је реченица Макса Хоркхајмера: „Ко није спреман да говори о капитализму, мора да ћути о фашизму.“ Друкчије је са либералним антифашизмом Черчила, Рузвелта или Шарла де Гола. У фашистичким системима и идеологијама, за њих је проблем био само екстремни национализам. Они су негирали одговорност капитализма за настанак и развој фашизма – примећује Самарџић.

Где је антифашизам данас и како се суочавамо са савременим облицима фашизма, с обзиром на дубоку подељеност нашег друштва и историјски ревизионизам?

Ако данас и има антифашизма, он је либералне оријентације, једнако осуђује и нацифашистичке и комунистичке покрете и системе. Ипак, југословенски партизани нису се борили само против окупатора и домаћих квислинга, већ и против предратног неправедног система. Данас, обновљеном капитализму не одговара револуционарна димензија НОБ-а. За српску десницу, леви антифашизам је проблем не само зато што је антикапиталистички, већ и стога што је интернационалистички. Домаћи историјски ревизионизам је академска одбрана интереса нових пљачкашких буржоазија. У странијој литератури последњих деценија оцена НОБ-а није битније промењена. У Југославији је постојао само један антифашистички покрет – партизански, који је предводила КПЈ.

Парола југословенског антифашизма била је “туђе нећемо - своје не дамо”. У процесима транзиције скоро све републике бивше СФРЈ претворене су у колоније глобалног капитала. Можда највише Србија. Циљ ревизионистичке идеологије је потискивање сећања на оружану револуцију, која је обезбедила да, у једном историјском периоду, економска и природна богатства служе добробити нашег становништва.

Шта је амблематично за Србију данас?

Србија је екстремно централизована држава, не само у институционално-административном погледу. Материјално богатство концентрисано је на малом делу урбаног простора, посебно у Београду и Новом Саду. Изразите су регионалне развојне асиметрије и могућности за запошљавање и остваривање социјалних права. Читава подручја Србије, посебно рурална, губе становништво. Друштвена промена неће наступити само са променом власти. Морамо променити систем. Југословенски антифашисти доказали су да се наши људи, у савезу са другим народима који су у сличном положају, могу изборити за праведнији друштвени поредак.

Србија је више од годину дана у дубокој кризи. И поред најмасовније мобилизације грађана власт није смењена, консолидовала се. Зашто?

Студенти нису раширили поприште сукоба с проблема корупције на друге теме. Изостало је дубље продирање у друштво отварањем питања која погађају обичне људе. Побуњени и храбри студенти нису показивали спремност да сарађују са другим антирежимским групама. Не може бити успешан политички покрет који не нуди јасну програмску алтернативу. Студенти је још немају. Али, ни други опозициони политички актери нису је развили. На жалост, због готово колонијалног положаја Србије, ми немамо моћ да сами одлучујемо о томе у каквом систему желимо да живимо. Ипак, студентски изборни блок требало би више да инсистира на задржавању и обнови јавног власништва над кључним привредним гранама, као што су производња енергије, инфраструктура и слично. Јавна комунална предузећа не смеју бити приватизована. Више би требало инсистирати на побољшању стања у здравственој заштити, смањивању регионалних неједнакости.

По мом мишљењу, циљ протеста требало би да буде сабирање свих облика незадовољства у моћан социјални покрет и пружање отпора свим облицима доминације и неправди које постоје. Треба променити односе моћи у друштву, оспорити монопол власти СНС-а и радикализовати демократска начела једнакости, слободе и људских права. Морамо зауставити распродају привредних и природних богатстава, реорганизовати државу и спречити њено уништење.

Која је улога опозиције, има ли она снагу за промене?

Политичке странке су најнефикасније политичке организације. У Србији њихово деловање онемогућено је због ауторитарног карактера Вучићевог режима. Програми опозиционих странака су доктринарни и у кључним системским питањима не разликују се пуно од СНС-а. Политички плурализам који се своди на борбу различитих странака са сличним програмима није привлачан. Студенти су имали сувише искључив став према опозиционим странкама. Велика мана њиховог покрета је низак ниво организованости.

Протести нису вертикално интегрисани, што умањује њихову ефикасност. Деловање изван структура власти било је неопходно на почетку, после пада новосадске надстрешнице. Непрекидне демонстрације, које нису биле управљане из једног центра, држале су режимске снаге у стању сталне напетости. Полицијске снаге морале су у исто време да буду распоређене на бројним локацијама, што их је исцпљивало и умањивало њихову ефикасност. Ипак, без стратешке визије, такав концепт временом губио је свој првобитни мобилизацијски потенцијал. Децентрални приступ нема способност да расуто незадовољство народа уједини у моћан покрет. Ослањање само на неформалне

активистичке мреже скоро нигде у свету није довело до настанка снажних и одрживих политичких платформи. Реполитизација улице ни у Србији није као резултат имала настање трајних простора слободе. Осим тога, побуна која није организационо структурирана нема потенцијал да преузме власт, после евентуалног Вучићевог пада, да оријентише и контролише државни апарат и наметне му прогресиван економско-политички програм.

Без сарадње опозиционих странка и студентско-грађанског протеста Вучићев режим не може бити оборен.

Мирослав Самарџић: **Морамо зауставити распродају привредних и природних богатстава, реоргани**

~~Мирослав Самарџић: Морамо зауставити распродају привредних и природних богатстава, реоргани~~